

Модел 4 за оптимизиране на районните съдилища¹

1. Описание на модел 4

По своята същност модел 4 представлява подход, при който районният съд, след частична промяна на родова подсъдност, остава съд за заповедни производства, охранителни производства, за други дела дела, разглеждани в закрито заседание, вкл. всички дела, разглеждани по дежурство, както и за сравнително по-леки от правна страна спорове.

Създава се единен /основен/ първоинстанционен съд – Окръжен съд /обединяващ част от досегашна подсъдност на районни и подсъдността на окръжни съдилища в България/ и единен второинстанционен съд /апелативните съдилища в България/ при следната примерна подсъдност, начин на формиране на състав и численост на съдии, съдебна администрация и организация на работата /разпределение и разглеждане на делата/:

1.1. Видове съдилища, подсъдност и състав и численост на магистрати:

1.1.1. Районен съд /всички 28 районни съдилища в областните градове/

Подсъдност на РС:

1. Заповедни производства;
2. Всички дела по дежурство- граждански и наказателни /без МНО по определен вид тежки наказателни дела/;
3. Обезпечения - без значение, че делата може да са подсъдни на ОС сега;
4. Обезпечение на доказателства – чл.207 ГПК;
5. Делата по СК /дали всички е въпрос на експертна преценка/;
6. Делата по ЗЗДН;
7. Делата по Регламенти /ако няма обвързваща подсъдност/;
8. Делата по чл.356 ГПК- защита и възстановяване на нарушено владение;
9. Охранителни производства;
10. Установяване на факти - глава 50 ГПК;
11. Обявяване на отсъствие или смърт - глава 51 ГПК;
12. Производство по открито наследство - глава 52 ГПК;
13. Наказателните дела от административен характер;
14. Други – ако искаме критерият да е бързина, за наказателните е вариант – всички дела за контрол в досъдебното производство: включва и мерките /с горното изключение/, и ЗЕС, и спиранията.

**Всички/или повечето дела, които се разглеждат и приключват веднага, в закрито заседание или в кратки срокове.*

¹ Настоящият модел е разработен по време на провеждане на публичните обсъждания по Дейност 1.7 „Избор на модел за оптимизация на съдебната карта“.

Състав и численост на магистратите в РС:

Съставът на магистратите в РС ще се състои от постоянен състав и магистрати по график:

1. Постоянен състав:

- всички районни съдии от наличния сега състав с най-малък стаж и всички външни назначения², които следва да започват винаги от районно ниво;
- всички останали районни съдии се преназначават в ОС, който става единен /или основен/ първоинстанционен съд.

**Макар че ще разглежда като въззив само актовете на районния съд, които подлежат на обжалване.*

**Изборът на съдии, които да бъдат преназначени в ОС би могъл да се осъществи по критериите: ранг, една/две последни положителни атестации и решение на общото събрание на ОС.*

2. Непостоянен състав:

- останалата част от необходимите съдии са съдии от ОС, които работят в районен съд по график.

Начин на определяне на постоянния и непостоянен състав:

Броят на необходимите съдии в РС се определя ежегодно от СК/Пленума на ВСС според броя на делата /прогнозен, въз основа на петгодишен анализ/.

Графикът на необходимите окръжни съдии /непостоянният състав на РС/ следва да се изготвя към 1 януари на съответната година за цялата календарна година. Така на 1 съдия от ОС ще се паднат по 1-2 дежурства за цялата година.

От необходимия брой съдии, напр. 1/2 /или повече, или по-малко/ са на постоянен щат в РС, а другата 1/2 - от ОС по график, изготвян към 1 януари на съответната година за цялата календарна година. При необходимост /необходимост ще има само при увеличаване на делата, с които определения за годината състав не може да се справи/, дежурствата на съдиите от ОС в РС могат да бъдат увеличени като дни или като хора. При подпомагане с още хора, дежурствата за окръжните съдии ще останат отново в рамките на няколко дни.

Необходимост от подпомагане с още хора или дежурни дни ще е налице, когато показателят за натовареност спрямо постъплението се повиши с например 10 дела над средната норма, отчитана на шестмесечие.

Във всеки един момент, дейността на РС може да бъде, както подпомагана чрез включване на още съдии в графика на РС или удължаване на дните, така и съответно първоначалният график ще подлежи на редуциране при липса на нужда от тях.

² Като се има предвид, че в малочислените съдилища, като напр. Ямбол, Смолян, Кърджали и др., работят съдии с многогодишен стаж, поради липса на места в по-горната инстанция, може би по-удачно би било критерият да е „най-малък стаж“ за необходимия брой съдии в съответния РС.

Когато ОС има необходимост - или се редуцира графикът на дежурствата в РС, или се командирова съдии от РС.

Липса на необходимост от съдии извън постоянния състав на РС ще е налице, когато показателят за натовареност спрямо постъпление спадне с 10 дела под средната норма /броят дела е примерен/.

Когато ОС има необходимост от увеличаване на състава:

- 1) би могъл да бъде редуциран състава на дежурните окръжни съдии в РС или
- 2) да бъдат командирова съдии от районния съд, които имат изискуемия по закон стаж за ОС и натовареността на районния съд позволява. Натовареността на районния съд трябва да е, например, на средния или с 10 дела под средния показател за РС за шестмесечие, за да е допустимо. **Редукция на състава на Районния съд означава определен брой окръжни съдии, макар и по график, да не дават дежурства в РС, поради спадане натовареността на РС и повишаване тази на ОС. Не случайно са посочени брой дела над и под средния показател за шестмесечие. Броят съдии ще се редуцира според броя дела под или над средната норма.**

Използването на „брой дела“ ще бъде обективният показател, по който председателите на /окръжни/ съдилища ще могат да редуцират дежурствата на съдиите от ОС в РС.

Ако е необходимо увеличение на постоянните съдии в РС /занапред/ над определените за годината или отмяна на целия график за дежурни окръжни съдии - и в двата случая, поради непредвидено изменение в натовареността, въпросът следва да се отнесе към СК на ВСС, която да вземе решение по предложението на председателя.

При липса на необходимост от определените за годината постоянен брой районни съдии, председателят на ОС може да командирова съдии от РС в Окръжния, при необходимост, която необходимост пак следва да е по обективен критерий - брой дела над средния показател за шестмесечие.

За районните съдилища най-важните и единствени показатели, които следва да се наблюдават са брой дела и срочност, защото почти всички дела ще са с еднаква степен на сложност. По брой дела ще се определя ежегодната численост на районния съд. По брой дела ще се редуцират дежурства и командироването при необходимост.

РС в малките градове /всички 85 РС към момента, които са извън областните градове/

1. Стават естествени териториални отделения /ТО/ и „входяща точка“ за книгата към РС, ОС и АС /ще се предоставят и услуги за ОС и АС, като освен подаване на книга, ще се извършват и справки/.
2. В ТО ще се разглеждат делата, подсъдни на РС /виж по-горе т.1/.
3. Съставът на ТО ще се редуцира до необходимост. Остава минимален брой съдии и служители.
4. Осигурена публичност на делата в РС, ОС и АС чрез видеоконферентна връзка.

1.1.2. Окръжен съд - единен /основен/ първоинстанционен съд /28 окръжни съдилища/

Подсъдност на единния /основния/ първоинстанционен съд - Окръжен съд:

1. Всички първоинстанционни дела - граждански, наказателни, търговски, с изключение на подсъдните на районен съд /виж по-горе т.1/;
2. ОС не се дават дежурства, с изключение на МНО по определен вид 1-во инст. наказателни дела от общ характер /може да се прецени, че е подходящо и те да са подсъдни на РС/;
3. Окръжният съд разглежда като въззивна инстанция делата, по които съдебните актове на РС подлежат на обжалване - *очаква се броят им да не е голям /мислим е вариант въззивна инстанция и по тези дела да е АС/.*

Състав и численост на магистратите в единния /основния/ първоинстанционен съд - Окръжен съд:

Съставът на ОС ще се състои от част от съдиите в окръжните съдилища към момента, /останалата част ще бъдат преместени във второинстанционния АС/ и част от съдиите от РС /тези с най-голям стаж и положителна атестация/ към момента. Всички ще са с минимален ранг „окръжен съдия“. Всички съдии в ОС ще получават еднакво възнаграждения за длъжност³.

Увеличеният щат на окръжния съд, умерената концентрация на същински дела и опитен състав позволяват:

- **истинска специализация по материи** - в по-големите съдилища, по отделения - в по-малките;
- **равномерно натоварване**, тъй като ще има достатъчен брой съдии и липса на необходимост от командироване.

**Необходимият брой съдии в окръжните съдилища също ще се определя ежегодно към края на текуща година за следващата.*

Ако се констатира необходимост от увеличаване на щат, в рамките на апелативния район биха могли да бъдат предприети мерки, ако няма възможност да се преместят съдии от постоянния състав на районния съд в окръжния район.

При непредвидено освобождаване на място, независимо в РС, ОС или АС, кадрови проблем няма да има, защото на съдията, на когото е ред да се премести в ОС, респ. АС /при ранг, положителна атестация 1 или 2 и решение на ОС, напр./, ще заеме мястото веднага, а на освободения щат в РС ще бъде изготвен допълнителен график за дежурство от съдиите от ОС, докато бъде обявен конкурс за заемане на щата, ако има необходимост/. Общото събрание на ОС би могло да реши да не се спази точно реда по старшинство, за което ще е необходимо да се изложи мотив.

³ Съдиите, които остават в РС получават малко по-ниско възнаграждение за длъжност.

Ако се приеме този вариант за реформа, вероятно следва да се обяви нулева година за младши съдии и/или външни бройки за някои и/или за всички окръжни съдилища, тъй като съдиите в България са достатъчно на брой, но неравномерно разпределени и съответно различно натоварени.

По отношение на младшите съдии:

Предлага се да се намали мандата на младшите съдии: 6 мес. в НИП и 6 мес. в ОС.

Ако за районния съд остане подсъдност по дела без особена правна сложност, мандатът от една година като младши съдия е оптимален, защото: от една страна, в НИП се обучават основно за първоинстанционни съдии, от друга - в Окръжен съд участват във въззивните състави, които разглеждат делата на районния съд, поради което те биха били подготвени в достатъчна степен, за да правораздават в районен съд, където делата са по-леки, но се работи при по-интензивен график.

Счита се, че тази практическа подготовка и преход към по-тежките дела, които на по-късен етап ще разглеждат в първоинстанционния ОС, е по-смислена за подготовката на младшите съдии от сегашното положение и води до по-добро качество на правосъдието.

1.1.3. Апелативен съд

Подсъдност на АС - основен второинстанционен съд

Въззивен съд за първоинстанционните дела на Окръжен съд.

Брой Апелативни съдилища:

Броят на АС вероятно следва да се увеличи от 5 на максимум 10, защото като основна втора инстанция ще се натоварят с дела. Предлага се на най-малко три окръжни съдилища да има един Апелативен съд. Броят им обаче ще се реши според натовареността и възможността за създаване на нови съдилища, вкл. брой на съдиите. Няма обективни данни към момента, че броят на АС при увеличаване на числеността на съдиите и делата няма да е достатъчен, поради което предложението е само предположение.

Състав на магистратите в Апелативния съд:

Апелативните съдии и част от окръжните съдии /на принципа за ОС, описан по-горе/.

Ще стане възможна специализация по матери, каквато опция в момента е немислима в четири от петте апелативни съдилища и представлява проблем. Ще доведе до повишаване на качеството, каквато цел винаги стои пред правосъдието.

1.2. Съдебна администрация /РС, ОС и АС/:

1. Единна - за РС + ТО /с всички възможности за мобилност, посочена по-горе/.
2. Обща администрация следва да има само в РС /ограничена/ и ОС, респ. АС, като е възможно и подходящо РС и ОС да имат общи служби /както са призовкарите по сегашния ПАС/, напр. за сградния фонд, за финансите, за ИТ, PR и др. Службите следва да са само по една в окръжния район.

3. В ТО остава минимален брой специализирана администрация - с място на работа в съответното ТО, напр. 1 или 2 секретари, 1 или 2 деловодители. При липсата им, се заместват от други деловодители или секретари от РС/ОС.
4. Броят на администрацията следва да се определи според функциите, които остават.
5. ТО не следва да има самостоятелен бюджет (или ще са третостепенни разпоредители).

1.3. Разпределение на делата. Разглеждане на дела /РС, ОС и АС/:

1. Всички дела, подсъдни, според горното, на РС постъпват и се разпределят в РС. Би могло и би било удачно да се запази подсъдността на ТО. Това е възможно да се уреди законодателно и не е особено сложно.
2. Запазва се възможността за подаване в ТО на книжа по всички видове дела, разглеждани от първоинстанционния съд – Окръжен съд, вкл. за образуването им. Постъпилите в съответните ТО дела за ОС се изпращат като входящ номер и в електронен формат в ОС до 17,00 часа всяка вечер и се разпределят наред с останалите, според времето на пристигането им на следващия ден. Останалите съдебни книжа, постъпващи по дела, се сканират, заверяват и изпращат по електронен път до съда, до който са адресирани. Хартиените книжа /респ. дела се изпращат чрез служебна поща. С течение на времето, потребителите ще научат, че могат да подават книгата или електронно, или по пощата директно до първоинстанционния ОС, или до АС.
3. Предлага се ТО, наред с делата, които ще се разглеждат там, да станат **входящи „хъбове“** за книжа до и от ОС и АС в съответния апелативен район. Това ще осигури пълен и безусловен достъп до правосъдие: Предлага се възможността, получаването на документ по дело от първоинстанционния ОС, респ.АС, да става по заявка, подадена в ТО на РС (ако страната няма възможност да я подаде по електронен път директно до ОС, респ. АС). Заявката се изпраща от ТО по електронен път в ОС/АС незабавно. Съответно, документът, който се иска от ОС/АС се връща в ТО по електронен път и се предоставя на гражданина. Предлага се това да става в рамките на 24 часа - от днес за утре и само при спешност - веднага.
4. При невъзможност на страна по дело в ОС/АС да се яви физически по делото си в ОС (който се намира в областния град) или в АС, участва от залата в ТО чрез видеоконферентна връзка – ТО се оборудват с техника за целта. Запазва се напълно и физически достъпът до правосъдие.

1.4. Сграден фонд /РС, ОС и АС/:

1. Редуциране на площи /връщане на части или цели сгради/.
2. Заплащане на по-ниски данъци и такси; по-малки капиталови разходи.
3. При този модел, само за АС ще възникне проблем за места, защото ще се увеличи щата на съдии и служители от повече от един Окръжен съд от региона. Освен кабинети, ще е необходимо обособяването на още деловодства и съдебни зали /но не навсякъде/. Четири от петте апелативни съдилища са със сравнително малка численост и съответно заемат малка част от съдебните сгради.

В РС ще се преместят не голям брой съдии и служители от ТО /касае се най-вече за съдилищата извън София/. Те ще заемат места на преместените в ОС, а дежурните от ОС в графика на РС на практика няма да сменят местата си.

В ОС ще работят повече хора от досега, но те основно ще са от районния съд, помещаващ се в същата сграда или, ако са от друг малък съд, то те няма да са много на брой, просто защото като общ брой районните съдии в съдилищата извън областните градове не са много. Ще се изследват възможностите за доизграждане на помещения или друго подходящо. На някои места ще се наложи преразпределяне на помещения, но и ще се вземат устойчиви решения за капиталови разходи.

2. Правна рамка

Реализирането на модел 4 е обвързано с извършването на подробен анализ на нормативните актове, имащи отношение към съдебната карта и по-конкретно подсъдността. Посоченият анализ е предмет на дейност 1.8. „Изготвяне на пакет от предложения за изменение и допълнение на действащото законодателство за въвеждане на оптимизирана съдебна карта“ след като се осъществи избор на модел в рамките на дейност 1.7 „Избор на модел за оптимизация на съдебната карта“. Целта е избраният модел да бъде завършен и устойчив чрез имплементиране на предложените промени в конкретни текстове-предложения изменение и допълнение на действащото законодателство в съответствие изискванията на Закона за нормативните актове.

По-конкретно, при избор на настоящия модел следва да бъде извършен анализ на следните нормативни актове:

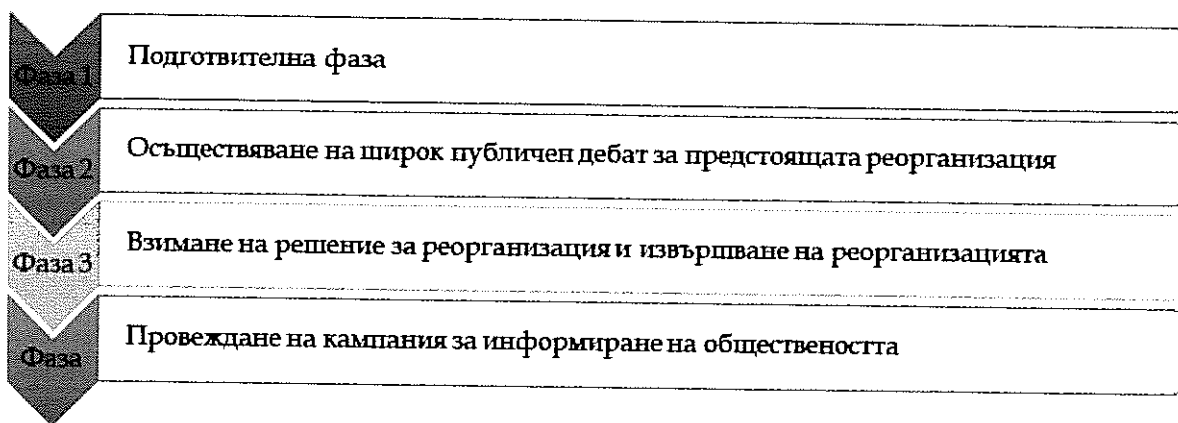
- Конституция на Република България;
- Закон за съдебната власт;
- Граждански процесуален кодекс;
- Наказателен процесуален кодекс;
- Семейен кодекс;
- Устройствен правилник на Министерство на правосъдието и др.

Извън посочените нормативни актове, следва да се предвиди изготвянето и приемането на нов Правилник за администрацията в съдилищата.

3. Фази и дейности за реализиране на модел 4. Финансови, времеви и човешки ресурси

Реализацията на модел 4 на реорганизация на съдилищата предполага преминаването на четири основни фази /показани на фигура 2/, в рамките на които са включени определен набор от дейности и съответно необходимите за това финансови, времеви и човешки ресурси.

Фигура 1 Основни фази при реализирането на модел 4 за оптимизация на РС



В рамките на посочените основни фази следва да бъдат извършени конкретни дейности и отделени съответните ресурси за тях.

Фаза 1: Подготвителна фаза

Настоящата фаза обхваща следните дейности:

1. Изработване на норми за необходимите съдии и съдебни служители по региони и общо за страната на база на събраните данни за брой съдии и съдебни служители и за тяхната натовареност;
2. Разпределяне на съдиите като брой според натовареността /за РС - редовни + по график + предвиждат се възможност за редуциране на графика на РС в зависимост от натовареността и необходимостта от предвидените по график съдии или командироване на районни съдии от РС, по старшинство, за разглеждане на дела в ОС при необходимост, но само, ако РС няма нужда от тях/;
3. Очертаване на функциите и на минималният брой специализирана администрация в ТО;
4. Изготвяне на проект за общите служби;
5. Изготвяне на проекти на бюджети за РС, ОС, АС⁴.
6. Изготвяне на проект за ползване на съдебните сгради – за ТО, РС, ОС, АС.

Въз основа от данните на изготвените анализи следва да се изготви План за реорганизация и кратка информация за Плана, която да послужи за целите на Фаза 2.

Фаза 2: Осъществяване на широк публичен дебат за предстоящата реорганизация

Целта на Фаза 2 е реформирането на съдебната карта да не се извършва фрагментирано и да се осъществи след широк публичен дебат, с участието на всички заинтересовани страни.

Основните дейности в рамките на тази фаза са организиране и провеждане на публичен дебат с участие на всички заинтересовани страни, както и отразяване на препоръки от публичния дебат в изготвения План за реорганизация.

Важни моменти, които следва да бъдат отчетени при реализирането на Фаза 2:

- Извършване на внимателен подбор на заинтересованите страни, с които да се осъществи публичния дебат с цел обхващане на максимално широк кръг;

⁴ Второстепенен разпоредител с бюджет да бъде само РС в областния град - останалите ТО, на практика, ще са третостепенни - ще имат толкова средства, колкото са необходими.

- Комуникиране на принципите и целите за реорганизация на съдебната карта с цел балансиране на натовареността на отделните органи на съдебна власт и ненарушаване достъпа до правосъдие;
- Много ясно комуникиране на Плана за реорганизация;
- Ангажиране на участващите районни съдилища, за да се гарантира, че реформата на съдебната карта ще бъде разбрана и подкрепена от хората, отговорни за нейното изпълнение.

Фаза 3: Взимане на решение за реорганизация и извършване на реорганизацията

Фаза 3 е същинската фаза или самата реорганизация на съдилищата. В рамките на тази фаза се включват следните дейности, гарантиращи успешната реорганизация на съдилищата:

3.1. Подготвителната дейност за настоящата фаза е провеждане на заседание на Пленума на ВСС, с което се взема решение за реорганизация и приемане на План за реорганизация.

След осъществяването ѝ предстоят същинските дейности по реорганизация:

3.2. Реорганизация на финансово-стопанската дейност и сграден фонд:

3.2.1. Разпределяне ползването на недвижимата собственост на РС, които стават териториални отделения – в т.ч. предприемане на действия за изменение на договори за безвъзмездно ползване на имоти или друго.

3.2.2. Реорганизация на финансово-стопанската дейност – в т.ч.:

- закриване на банковите сметки на определените за реорганизиране РС;
- закриване на БУЛСТАД и кодове в СЕБРА на определените за реорганизиране РС.

3.2.3. Извършване на инвентаризация на имуществото:

- разпределение на сградния фонд и част от движимото имущество;
- разпределение на автомобилния парк от подлежащите на реорганизиране РС.

3.3. Реорганизиране на дейността, свързана с човешки ресурси:

3.3.1. Разместване на щатни бройки за магистрати в РС, ОС И АС, въз основа на изготвената норма за броя на магистратите в отделните съдилища и преназначаването им без провеждане на конкурс;

3.3.2. Определяне на броя и видовете длъжности на съдебните служители в администрациите на РС в областния град и в администрациите на териториалните отделения и изменение на трудовите правоотношения със съдебните служители съобразно определените брой и длъжности.

Създаване на нов вид служби в ОС с повече функции и задължения.

3.3.3. Уредба на въпросът, свързан с дейността на държавни съдебни и изпълнители и съдии по вписвания.

- съгласно разпоредбата на чл. 265 от ЗСВ, държавните съдебни изпълнители се назначават от министъра на правосъдието след провеждане на конкурс.
- по отношение на съдиите по вписвания – съгласно разпоредбата на чл. 279 от ЗСВ броят на съдиите по вписванията се определя от министъра

на правосъдието. Министърът на правосъдието може да насрочи конкурс и по предложение на председателя на районния съд.

Забележка: посочените разпоредби ще бъдат обект на правния анализ по дейност 1.8 при избор на настоящия модел.

3.3.4. Обучение на персонала през преходния период.

3.4. Реорганизация на същинската дейност по правораздаване, включва:

3.4.1. Разпределяне на делата;

3.4.2. Разпределяне на делата;

3.4.3. Организиране на деловодната работа и използване на електронната система.

Важни моменти, които следва да бъдат отчетени при реализирането на Фаза 3:

- Постоянна на комуникацията на органите на съдебна власт с други държавни и общински органи, с оглед обмен на данни и информиране за хода на реформата;
- Осигуряване на адекватни връзки между съдебните служби и механизмите за алтернативно разрешаване на спорове, като правни консултации и информация, посредничество и арбитражни услуги.

Фаза 4: Провеждане на кампания за информиране на обществеността

Целта на последната фаза е осигуряване на достатъчна информация за обществеността за реализирането на реформата на съдебната карта.

Дейностите включват изготвяне на съобщения към широката общественост, които информират за всяка фаза на реформата - подготовката, реализацията и ефектите от нея, както и правилното планиране и провеждане на самата кампания /чрез използването на местни и национални медии, интернет страници на местните власти и заинтересованите страни и др./.

В таблицата по-долу са описани конкретните дейности по фазите и необходимите за реализирането им ресурси.

Таблица 1 Необходими ресурси за реализирането на модел 4 за оптимизация на РС

Фаза 1: Извършване на мониторинг и подробен анализ на РС, които предстои да бъдат реорганизиран			
Дейности по фаза 1	Финансов ресурс	Човешки ресурс	Времеви ресурс
1.1. Изготвяне на анализи, норми и др.	Възнаграждения за експерти от ВСС, които да извършат анализа, Средства в случай на външно възлагане	експерти анализи и прогнози, човешки ресурси, финансисти, магистрати и др.	3 месеца
1.2. Изготвяне на План за реорганизация	Възнаграждения за експерти от ВСС, които да изготвят Плана Средства в случай	експерти финансисти, човешки ресурси, магистрати, ръководители на РС	2 седмици

		на външно възлагане		
1.3. Изготвяне на кратка информация от изготвения анализ и План за целите на Фаза 2		Възнаграждения за експерт от ВСС, които да изготви презентация	1 експерт	1 ден
Фаза 2: Осъществяване на широк публичен дебат за предстоящата реорганизация				
Дейности по фаза 2		Финансов ресурс	Човешки ресурс	Времени ресурс
2.1. Организиране на публичен дебат с участие на всички заинтересовани страни за 5-те апелативни района	на	Възнаграждения за експерти, които да организират дебата Средства в случай на външно възлагане	организатори, ПР специалисти	2 седмици
2.2. Провеждане на публичен дебат	на	Възнаграждения за експерти – организатори, ПР специалисти, експерти, изготвили анализа и Плана Средства в случай на външно възлагане	организатори, ПР специалисти, експерти, изготвили анализа и Плана	1 месец
2.3. Отразяване на препоръките от обсъждането в Плана за реорганизация	на	Възнаграждения за експерти	изготвили анализа и Плана за реорганизация	1 седмица
Фаза 3: Взимане на решение за реорганизация на конкретни РС и извършване на реорганизацията				
Дейности по фаза 3		Финансов ресурс	Човешки ресурс	Времени ресурс
3.1. Провеждане на заседание на Пленума на ВСС, с което се взима решение за реорганизация и приемане на План за реорганизация	на	-	членове на ВСС и служители на ВСС	1 месец
3.2. Реорганизация на финансово-стопанската дейност и сграден фонд	на	Възнаграждения за експерти	Експерти от ВСС, служители и магистрати от определените за реорганизация РС	4-6 месеца
3.3. Реорганизация на дейността, свързана с човешките ресурси	на	Възнаграждения за експерти	Експерти от ВСС, служители и магистрати от определените за реорганизация РС	4-6 месеца
3.4. Реорганизация на същинската дейност по правораздаване	на	Възнаграждения за експерти	Експерти от ВСС, служители и магистрати от определените за реорганизация РС	4-6 месеца

Фаза 4: Провеждане на кампания за информиране на обществеността			
Дейности по фаза 4	Финансов ресурс	Човешки ресурс	Времени ресурс
4.1. Изготвяне на съобщения за информиране на обществеността за всяка фаза от реформата	Възнаграждения за експерти	ПР експерти	Преди, по време и след реализиране на плана
4.2. Информирание на обществеността	Възнаграждения за експерти	ПР експерти ИТ експерти	Преди, по време и след реализиране на плана

Таблица 2 Линесен график за реализиране на фазите

Фази	Месеци											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Фаза 1												
Фаза 2												
Фаза 3												
Фаза 4												

4. Силни и слаби страни на модел 4

За идентифицирането на силните и слабите страни на модел 4 за реорганизация на районни съдилища е приложен SWOT анализ.

- Силни страни – предимства и ползи на модел 4
- Слаби страни – недостатъци, идентифицираните проблеми на модел 4

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
<ul style="list-style-type: none"> • Решаване на всички кадрови въпроси⁵: възможност за реакция във всеки момент - в ситуации на свръхнатовареност или при спадане на натовареността в един ОСВ и в различните нива в един апелативен регион; • Пълна мобилност във всяка ситуация и на съдии, и на служители; • Отпадане на необходимостта от конукрси или поне много рядко, 	<ul style="list-style-type: none"> • Недоволство от страна на съдиите - районните съдии за това, че определен период от време ще се занимават със сравнително по-елементарни дела; окръжните съдии - за това, че ще работят по график в РС; • Машабността на модел 4 ангажира едновременно значителни времеви и човешки ресурси за осъществяване на

⁵ Следва да се има предвид, че БГ е на едно от челните места по брой съдии. Правилното им разпределяне, което би се получило при този модел, ще открие ясно липсата на необходимост от още съдии или обратното. При истинско планиране занапред, при отчитане на освобождаващите се чрез пенсиониране места за няколко години напред, натовареността и др., в по-дългосрочен план системата ще разполага с необходимия брой съдии и ще се знае в кой момент да е нулева годината за мл. съдии и външни бройки, в кой момент – конкурси. Същевременно, при непредвидено освобождаване на място, независимо в РС, ОС или АС, кадрови проблем няма да има, защото съдията по ред, отговарящ на определени условия и избран от общото събрание на по-горния съд, да се премести в ОС, респ. АС, ще заеме мястото веднага, а на освободения щат в РС ще бъде изготвен допълнителен график за дежурство на всички съдии от ОС, докато бъде обявен конкурс за заемане на щата, ако има необходимост.

предварително планирани, дори дългосрочно и ясно определени във времето;

- Приближаване на трудовите възнаграждения между различните нива до ниво АС /справедливо възнаграждение/;
- Преодоляване на невъзможността за развитие на съдиите от по-ниските инстанции, поради липса на места в по-горните;
- Справедливо кариерно развитие;
- Еднаква натовареност на съдиите - в рамките на апелативния район и на национално ниво;
- Командирането на съдии ще е изключение и действително при временна нужда;
- Задържане на сравнително големия брой съдии без необходимост от постоянно назначаване на младши съдии или „външни бройки“;
- Възможност за разумно преразпределение на човешки ресурси в рамките първо на апелативен район, след което в национален мащаб;
- Преодоляване на напрежението между инстанциите, породило се вследствие продължилата прекалено дълго кадрова криза и постоянното командироване на съдии;
- Възможност за истинска специализация, включително в АС, респ. повишаване на качеството;
- Редуциране на разходите в дългосрочен план и възможност за планирано увеличаване на възнагражденията на магистратите, респ. съдебните служители;
- Осигуряване на бързо и качествено

оптимизацията.

правосъдие;

- При този модел отчитането на сложността на делата по СИНС⁶ би имало смисъл за равномерно натоварване вътре в един съд и в рамките на апелативния район първо. При РС ще се очертае като съществен елемент за сравнение основно количественият показател. Почти всички дела там ще са сравнително елементарни с ясни времеви стандарти при разглеждането и решаването им, поради което количественият показател там ще е водач. Изравняване между съдиите в РС следва да се случва основно по количество /вътрешно-по групи/;
- Редуциране броя на председателите на РС - само 28;
- Пълно осмисляне на ролята и функцията на съдебния администратор;
- Пълен и безусловен достъп до правосъдие от всяко ТО до всеки съд в региона - РС, ОС, АС;
- Спестяват се разходи, както на страните, имащи нужда от правосъдие, така и на съда, предоставящ защита на нарушените права;
- Електронното правосъдие ще бъде осъзната необходимост и за граждани, и за съд, а не задължение;
- Обемно, но не сложно законодателно изменение в законите, касаещи структурата и дейността на съдебната власт, вкл. процесуалните и др.;
- Без засягане на подсъдността на делата на държавни органи, което е възможно с несъществено законодателно изменение;

⁶ Тази система няма особено значение за натовареността на съдилищата и сравнението помежду им, тъй като нито един съд не регулира постъпването, а то зависи от редица фактори, между които и икономическото развитие на региона, демографското развитие, дори грамотността на населението и преобладаващият образователен ценз.

- Запазване на човешкия ресурс - нова организация и разпределение между съдилищата; Няма да се стигне до заплащане на обезщетения и освобождаване на съдебни служители;
- Освобождаване на сгради или части от тях в малките населени места, респ. понижаване на разходите за ТО. Възможно е на места да се вземат по-малки имоти за нуждите на ТО като се освободят ненужно големите такива, за които в момента се заплащат сериозни разходи;
- Без промяна на районите на действие на нотариусите, което е възможно с несъществено законодателно изменение;
- Предоставяне на възможност за запазване на дейността на ЧСИ, адвокати др., тъй като съдебната система запазва дейността си.

5. Финансов анализ и прогнозна оценка за влиянието на предложения модел 4 върху бюджета и ефикасността на съдебната система в дългосрочен план

Финансовият анализ и оценката на прогнозното влияние на модел 4 върху бюджета и ефикасността на съдебната система може да бъде изготвен след приключване на подготвителната фаза. До тогава може само да бъдат посочени потенциалните ефекти върху видовете разходи:

В изготвените в рамките на дейност 1.3. доклади е направен анализ на структурата на бюджета на съдилищата. От анализа е видно, че за 2018 г. 91,29% от разходите представляват плащания за работни заплати и възнаграждения, включително осигурителни вноски. Следователно най-голям ефект от прилагането на модел 4 върху бюджета би имало потенциалното намаление на числеността на персонала.

Прилагането на модел 4 в завършен вид би имало следният потенциален ефект върху видовете разходи от бюджета:

- ✓ **Разходи за възнаграждения на персонала** – оптимизацията би засегнала предимно щатната численост на съдебните служители и по-специално на общата администрация. Основна причина за това, е че административните дейности, предимно свързани с финансово-стопанските дейности ще бъдат на ниво РС, ОС и АС, но не и в териториалните отделения, т.е. дейности по планиране, изпълнение и отчитане на бюджет, обслужване на банкови сметки, поддръжка на материална база и др. ще бъдат съсредоточени в малко на брой РС, ОС и АС. По отношение на магистратите и служителите в специализирана администрация на ниво РС дали ще е налице оптимизация може да се определи

след като се изработи нормата за брой магистрати и служители. Предвижданото в модела увеличаване на броя на съдиите в ОС и АС води със себе си и по-високи заплати, което ще доведе до прекрояване на бюджета на съдебната власт.

Влиянието на този вид разходи върху бюджета ще бъде най-сериозно предвид факта, че 91,29% от разходите на районните съдилища представляват плащания за работни заплати и възнаграждения, включително осигурителни вноски.

- ✓ Разходи за поддръжка и ползване на материално-техническа база /включително режийни разходи/ и сграден фонд⁷ – оценката на влиянието на този вид разходи върху бюджета са изцяло зависими от конкретната ситуация за всяка от отделните структури, които ще бъдат включени в реорганизация по модел 4: как ще бъде организирана работата в териториалното поделение и колко ще са необходимите помещения за магистрати и служители. Допълнително, значение има дали РС, които ще станат ТО заплащат наем или ползват сградата безвъзмездно; какво е състоянието на сградата и дали отговаря на заложените в законодателството норми; какви са разходите за поддръжка, режийните разходи и разходите за текущи ремонти.

Влиянието на този вид разходи предвид това, че по-голямата част от сградите на пилотните РС са предоставени за безвъзмездно ползване не е голямо. Оптимизация на бюджета в посока намаление може да се прогнозира по отношение на намаляване на ползваните помещения и оттам разходите за ремонт, поддръжка и режийни разходи.

- ✓ Разходи за командировки и транспорт – оптимизацията на РС по модел 4 следва да доведе до намаляване на разходи за командировки, поради това, че ще работят магистрати и служители основно от съответното населено място. По отношение на разходите за транспорт също се предвижда намаляване на разходите, поради това, че магистратите от ОС, които ще работят по график в РС ще се помещават в една и съща сграда.
- ✓ Разходи за техника – при прилагането на модел 4 следва да бъдат предвидени средства за оборудване на всички ТО с техника за видеоконферентни връзки.

В обобщение, резултатите от финансовия анализ и прогнозната оценка за влиянието на модел 4 върху бюджета и ефикасността на съдебната система в дългосрочен план показват, че спецификата на модела дава методическата рамка за потенциалния ефект от оптимизацията за всеки отделен случай върху идентифицираните в хода на анализа типове разходи и посоката на изменение на величината им.

⁷ Чл. 388. (1) (Изм. - ДВ, бр. 28 от 2016 г.) Пленумът на Висшия съдебен съвет разпределя ползването на недвижимите имоти, предоставени на съдебната власт, между отделните нейни органи и може да възлага стопанисването им на административните им ръководители.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 33 от 2009 г., изм. - ДВ, бр. 28 от 2016 г.) Средствата за строителство и основен ремонт на недвижимите имоти, както и средствата за задължения, произтичащи от собствеността на имотите - данъци, такси, наеми, застраховки и преоценки се осигуряват по бюджета на съдебната власт.